

UPLATNITELNOST NA TRHU PRÁCE

V OBLASTI KLASICKÉ HUDBY
V ČR

Lenka Dohnalová,
IDU, 2023, 23.10.

OBSAH PUBLIKACE – VÝCHODISKO KONFERENCE

DEFINICE POJMŮ + METODY

OBECNÉ ZDROJE DAT, KLASIFIKACE, SPECIÁLNÍ ŠETŘENÍ (týká se umělců)

KONZERVATOŘE – DATA A ŠETŘENÍ

VYSOKÉ UMĚLECKÉ ŠKOLY – DATA A ŠETŘENÍ

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ ZAMĚSTNAVATELÉ – ZUŠ, ORCHESTRY, DIVADLA

ROZHOVORY

PROJEKT KARIÉRA HUDEBNÍKA

STATUS UMĚLCE – NEZÁVISLÝ UMĚLEC

SWOT

LINK <https://prospero.idu.cz/publikace/uplatnitelnost-umelcu-na-trhu-prace-v-oboru-klasicke-hudby-v-kontextu-eu/>

SMYSL?

- **ZJISTIT, CO VÍME Z DOSTUPNÝCH ZDROJŮ ČR A EU**

(ČSÚ, Eurostat, OECD, MPSV-Úřad Práce, šetření NPI a CSVŠ, speciální studie)

- **MAPOVAT KORESPONDENCI**

ZAMĚŘENÍ ABSOLVENTŮ KONZERVATOŘÍ A VYSOKÝCH ŠKOL

UMĚLECKÝCH OBORŮ A DISPONIBILNÍCH MÍST V ORGANIZACÍCH

(vlastní průzkum – dotazníky + zdroje dat výše)

- **ZJISTIT PODMÍNKY (NEZÁVISLÝCH) UMĚLCŮ**

Zdroje výzkumů CSVŠ + vlastní kvalitativní výzkum - rozhovory

- **DOPORUČENÍ**

PODROBNĚJI (NEŽ V PUBLIKACI)

Termíny:

ZÁVISLOST/NEZÁVISLOST

UPLATNITELNOST

VÝDĚLEK

ZÁJMY SUBJEKTU – WELL-BEING

DEFINICE POJMŮ – SPECIFIKA (PŘED ZÁVORKOU)

Závislost neprofitního sektoru na stavu veřejných financí a dostupností komplementárních zdrojů („křehký sektor“) – vysoká závislost na politice.

Tzv. NEZÁVISLÁ kultura je v ČR silně závislá na menším počtu veřejných zdrojů, než „závislá“ (plánovitě dotovaná).

UPLATNITELNOST je polykriteriální, tj. z hlediska:

- obsahu
- výdělku
- způsobu výdělku (tj. jak komfortní/náročné je vydělat dostatečnou částku v porovnání s jinými profesemi).

SPECIFIKA

UPLATNITELNOST V ZAMĚŘENÍ , OBSAHU

CITLIVOST k obsahu a komunitě (NPI, CSVŠ, rozhovory),
ne/soulad s vlastní perspektivou (př. zaměření repertoáru)

NEZAMĚSTNANOST: k 22.4.2022 z 5 384 jen 2.

Co je PRÁCE V OBORU: osobní, společenské, národní rozdíly.

DOSTUPNOST OBSAHU: (De)formace prioritními veřejnými výzvami
obsahu, formátu, event. cenzurou, vymlčováním. Malé inovační projekty
mohou vypadnout z důvodu „synergie“ dotačních podmínek.

Podmínky zaměstnanců, OSVČ, nezávislých podle AZ.

SPECIFIKA VÝDĚLKU

CELKOVÝ VÝDĚLEK - velké rozdíly při obdobném výkonu a kvalifikaci až stonásobné – frustrace,

PRAVIDELNOST - stálé pozice (trend úbytku), projektová práce,

SPOLEHLIVOST - dostupnost dotací, soukromých zdrojů, výše vlastních příjmů,

NÁROČNOST podmínek: portfolio, job hopping, pracovní doba, nepravidelnost, turné, změny prostředí, jednostranná zátěž,

L: Zuzana Dostálová - Karneval zvířat

kromě top: Hodinová přezaměstnanost a současně ekonomická podzaměstnanost (návazné téma WELLBEING).

OTÁZKY SUBJEKTU – KTERÉ MA SMYSL SI POLOŽIT PŘI STARTU KARIÉRY

JE PRO MNE REÁLNÉ:

- 1/ DĚLAT CO POVAŽUJI ZA TVŮRČÍ, KVALITNÍ, ZAJÍMAVÉ ALESPON S NĚJAKÝM HONORÁŘEM?
- 2/ MOHU TO DOPLNIT NĚJAKÝM SPOLEHLUVĚJŠÍM PŘÍJMEM ALESPON Z PŘÍBUZNÉHO OBORU (UČENÍ, VÝZKUM, MÉDIA, UŽITKOVÁ HUDBA)?
- 3/ JE TO SLUČITELNÉ S NORMÁLNÍM ŽIVOTEM, TJ. NEBUDE MNE JOB HOPPING A PORTFOLIOVÁ KARIÉRA, NEPRAVIDELNÁ ŽIVOTOSPRAVA A ZMĚNY PROSTŘEDNÍ VYČERPÁVAT?

TREND VÝVOJE PRACOVNÍCH POZIC

SLUČOVÁNÍ NEBO RUŠENÍ STÁLÝCH POZIC V ORCHESTRECH A DIVADLECH

POHLCOVÁNÍ MALÝCH INOVATIVNÍCH PROJEKTŮ A SUBJEKTŮ VELKÝMI FESTIVALY popř. KAMENNÝMI ORGANIZACEMI

Což je a bude důsledek dotačních politik (souběh kritérií: soběstačnost, návštěvnost, honorářový práh, personální zajištění)

OBDoba TRENDŮ VE VÝZKUMU, NEBO KKP

Př. počítačové hry – pohlcování malých vývojových firem velkými.

DŮSLEDKY:

- 1/ Omezení kulturních služeb
- 2/ Více lidí v nejisté sféře výdělků v skutečně kreativní sféře

PŘÍKLAD NĚMECKO

Redukce pozic v orchestrech 1992-2018 z 12 159 na 9 746

Výzkum 2020 – Menze, Wroblewski, absolventi 12 škol 3 roky po ukončení:

38% absolventů pracuje v hlavní pracovní činnosti na dobu neurčitou.

67% pracuje v hlavní činnosti na plný úvazek.

57% k plnému úvazku ještě další činnost.

75% si vydělává pouze uměleckou nebo umělecko-pedagogickou prací.

TREND NĚMECKO (ČR) - PŘÍZNAČNÉ

Pouze 23% získalo stálou pracovní pozici jako hráč orchestru (ale 77% studentů mělo tento záměr).

58% je nezávislých (ale jen 17% to mělo v úmyslu),

41, 4% pracuje jako učitel, nebo hudebník (15% mělo záměr),

ČR

ZÁJEM O NEZÁVISLOU POZICI:

Konzervatoře: 7,5%, 4,3% (ve 2 šetřeních).

Umělecké VŠ: 2-7% (v jednotlivých školách).

VELKÁ BRITÁNIE

„**A Fragil Sector**“ (Křehký sektor) zprávy o nezávislých umělcích in:

THE BIG FREELANCER REPORT, Arts Council England, 2021

Pokles veřejných dotací do umění o 43 % v období mezi sezonou 2009/10 až 2017/18 (a dále klesá)

Pokles výdajů na kulturu na hlavu o 41 % v daném období.

Podle dalších zpráv různých asociací a institucí nadále dochází k restrukturalizaci institucí, zejména divadel, v nichž zůstávají jako stálí zaměstnanci především zaměstnanci vedení a správy, zajišťující financování a poptávku, zatímco umělci jsou angažováni projektově (podobný proces je ve vědě).

UPLATNITELNOST — REALITA „STÁLÝCH POZIC“(PERMANENT POSITIONS)

Vztahují se k diskutovanému Statusu umělce a prioritám obsah- práce a ekonomické zájmy

1/ POZICE ZAMĚSTNANCE nejčastěji:

A/ v orchestrech s relativně stálým místem cca 3 tis. pozic, většinou na dobu neurčitou,

max. plat v nejčastějším zařazení tutti hráče je v r. 2022 32 450,- Kč (celkem v hudbě u nás cca 7 500 pozic podle statistiky EUROSTATU v r. 2021).

B/ pozice zaměstnance v ZUŠ, celkem v hudebním oboru 2021/22 7 672,3

Průměrný plat: 2021/ 45 121,- Kč

C/ pozice zaměstnance na konzervatoři, celkem v hudebním oboru 2021/22 cca 750 pozic na dobu neurčitou. Plat 2022/ 45 154,- 54 904,- (podle statistik).

- Problém rozdíly platů. Ekonomické váhy obrací zájem umělců k pedagogické práci, nebo práci v médiích. Pro orchestry logistický problém (L. Kavalová).

SKLADATELÉ — SPECIFICKÁ SKUPINA

DOTAZNÍK cca 50 skladatelům z celého světa:

Všichni portfoliovou kariéru v kombinaci s:

- pedagogickou pozicí (84%)
- vědeckou pozicí (15%)
- užitkovou, komerční hudbou (k filmu, videa, videohry, reklama) 30%

CO DOPORUČUJÍ ve vzdělávání:

podporu širších vědomostí především v obsahu, aby se dostavila inspirace.

RIZIKA – spekulativní intelektuální „tvořivost“ generovaná ze stálého vzdělávání

U nás – více doporučují spíše vzdělání v self-managementu a promo.

STATUS UMĚLCE

Závazek pro kompenzaci vložených prostředků z EU – zákonná úprava

- **novela zákona č. 203/2006 Zákona o některých druzích podpory kultury**
- doporučení o spravedlivých odměnách (odrazí se v grantových podmínkách)
- registr umělců (u špičkových umělců se spíš registrují pořadatelé u nich)
- posílení složky stipendií
- metodická podpora resortem (zejm. prostřednictvím svých organizací)

EUROSTAT — SROVNÁVACÍ TABULKA

Země	2019	2020	2021
EU	236 500	206 900	222 000
ČR	5 700	5 700	7 500
Finsko	5 800	5 300	5 600
Francie	34 100	27 200	26 600
Chorvatsko	3 600	4 200	1 900
Itálie	21 900	18 100	14 300
Maďarsko	6 400	5 400	6 000
Německo	70 900	61 800	57 200
Nizozemí	20 800	17 700	13 600
Polsko	17 500	13 900	13 600
Rakousko	8 700	6 000	7 700

RIZIKA – STATUS UMĚLCE

- 1/ obsah a správa registru,
- 2/ nastavení podmínek dostupnosti administrativy ze strany jednotlivce i státu, za jakých podmínek dosáhnou, co musím vykázat, jak často,
- 3/ ochota umělců i pořadatelů finančně se podílet na zdrojích krytí,
- 4/ podmínění dotací, které může vyloučit malé inovativní projekty, které nedosáhnou na dostatečné kofinancování, nebo saturaci honorářových odměn.
- 5/ nastavení „spravedlnosti“ vůči ostatním oborům, uvnitř oboru.

Pozn.: (Pro Hegela znamená konec dějin stav světa, v němž člověk již nemusí být velký, aby byl svobodný, protože se o jeho svobodu starají úředníci...)

VÝVOJ PRAXE - FORMÁTŮ

FORMÁT KLASICKÉHO KONCERTU S KMENOVÝM REPERTOÁREM jako „nehmotná památka.“ (podobně jako vinylové desky nebude vytlačen). Bude záležet na celkové atmosféře, volbě prostředí. Publikum stárne.

FORMÁTY S PRIORITOU SPOLEČENSKÉ UDÁLOSTI - FESTIVALY s dominantou sdílení, doplňkových vzdělávacích a zábavných aktivit. Přichylování/pohlcování/kastrování nápaditých malých projektů. (perspektiva funkcí).

MALOFORMÁTOVÁ ŽIVÁ VYSTOUPENÍ – potenciál regionálních místních akcí, oživení alternativních, folklorních, sborových, klubových aktivit, ale za skromnějších podmínek (význam možnosti výděлку v příbuzných a jiných činnostech) viz vývoj stylu.

MULTIMEDIÁLNÍ SHOW

NOVÁ TVORBA – STYLOVÝ VÝVOJ

POSÍLENÍ hudby náladotvorné, sónické, meditativní, relaxační a stimulační, rezonanční s elektronickou složkou. Ústup „příběhových“ (subjekt hrdina – instrumentální koncert, román, hudba-filosofie-symfonie – Hegel).

MOŽNOST VÝDĚLKU hudby užité (počítačové hry, reklamy, film, video apod.)

Trend předznamenán ve vážné hudbě Stockhausenovou process music, minimalismem, sonic art.

Změny vkusu v podkresové hudbě: př. Design Blok – Anna von Hausswolff – org., All Thoughts Fly

Charakter hudby počítačových her (Tomáš Dvořák – Machinarium, Samorost ad.), udílení cen: Brian Eno (na Biennale Musica 2023 „pro jeho koncepci akustického prostoru jako kompozičního nástroje“, předtím to byla Kaija Saariaho (+ 2023)).

Živé kontaktní performance, mix stylu a technik.

KONTAKT

www.chr-cmc.org

lenka.dohnalova@idu.cz

+420 603 584 218